

INLICHTINGEN
SAMENVATTING

(ISAM)

5/73

Sectie: L2

Nr. : L2/0964/G-73

's-Gravenhage, 7 juni 1973

INLICHTINGENSAMENVATTING
(ISAM 5/73)

	Aantal blz.:	Class
I - CURRENT INTELLIGENCE	15	[REDACTED]
II - TACTICAL AIR INTELLIGENCE DATA HANDLING SYSTEM (TAIDHS).	14	[REDACTED]
III - LOGISTIEKE GEGEVENS VOOR DE BEREKENING VAN DE GEVECHTSGEREEDHEID VAN W.P. Vliegfuigen.	8	[REDACTED]
IV - DE SINO-SOVJET CONTROVERSE OVER EUROPA.	9	ONGEC

De ISAM is een nationaal inlichtingendocument, dat dienovereenkomstig dient te worden beveiligd.

De inhoud mag niet:

- a. ter inzage worden gegeven aan buitenlanders;
- b. met buitenlanders in discussie worden gebracht;
- c. worden gecopiëerd,

dan nadat daartoe vooraf toestemming is verleend door het Hoofd van de Luchtmacht Inlichtingendienst.

[REDACTED]

VERZENDLIJST

behorende bij

INLICHTINGENSAMENVATTING NR. 5/73

<u>AAN:</u>	<u>EX.NR.:</u>
Chief Staf (Luchtmacht v/d Inspecteur Generaal der Krijgsmacht	1 1)
Voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven	2 1)
C- CTL t.a.v. HBI	3
C- Vlb Soesterberg	4
C- Vlb Leeuwarden	5
C- Vlb Deelen	6
C- Vlb Volkel	7
C- Vlb Eindhoven	8
C- Vlb Twenthe	9
C- Vlb Gilze-Rijen	10
C- NS Den Helder	11
C- 1e GGW	12
C- 2e GGW	13
C- 3e GGW	14
C- 4e GGW	15
C- 5e GGW	16
C- GTM	17
C- CRC/SOC	18
C- MVV Groep	19
C- CLO t.a.v. HBI	20 t/m 23 2
Directeur Luchtmachtstafschool	24
C- 1 LK t.a.v. C- ASOC	25
Lumat	26 1)
Lumat	27 1)
Lumat	28 1)
Lumat	29 1)
MaLumat	30 1)
LaLumat	31 1)
LaLumat	32 1)
LaLumat	33 1)
LaLuMarat	34 1)
<u>I.a.a.:</u>	
Voorzitter v/h Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland	35
Hoofd MARID	36
Hoofd LAMID	37
Hoofd IDB t.a.v. Lu-Liaison Officier	38
OOP/KLu	39
DMLu	40
HPMV d.t.v. VCS	41
NMR-Neth. SHAPE t.a.v. Maj.	42
NMR-Neth. AFCENT t.a.v. Maj.	43
NMR-2ATAF t.a.v. Lt-Kol.	44
C- 1 LVG	45

INTERN

INTERN:

EX. NR.:

Plv. Secretaris-Generaal KLu	46	1)
BDL - Plv. CLS - Sous-Chef	47	
Hoofd Sectie L1, L4, L5 en L6 (ter circulatie)	48	1)
Hoofd Sectie L3	49	1)
Hoofd Sectie L2	50	
L2-bibliotheek	51	
HL2B	52	
Reserve	53	

-
- 1) ter info, daarna retour L2a
 - 2) ex. 22 en 23 ter info, daarna retour L2a

IV DE SINO - SOWJET CONTROVERSE OVER EUROPA

1. Op de voorjaarszitting van 26 en 27 april jl., waar de inge- de besluiten vielen t.a.v. de nieuwe samenstelling van het Politburo (ISAM 4/73), nam het Centrale Comité van de CPSU unaniem een resolutie aan betreffende de buitenlands-politieke koers van de SU. In deze resolutie werd het werk van het Politburo "om de wereld een blijvende vrede en de SU een betrouwbare veiligheid te verzekeren" goedgekeurd. Daar aldus de resolutie, nam het CC kennis van de grote persoonlijke bijdrage van Breznjew tot het bereiken van deze doeleinden. Dat intussen de laterale en multilaterale intensivering van de Sowjet-vredespolitiek belangrijke mate een vorm van rationalisatie is van economische behoefte kwam ten overvloede nog eens tot uiting in de zojuist gereedgekomen Russische "Overeenkomst over de ontwikkeling van economische, industriële en technische samenwerking", welke op 19 mei jl. door Breznjew en Gromov en van Duitse zijde door Brandt en Scheel in Bonn werd ondertekend. Een typische bijkomstigheid daarbij is, dat de Russische tekst in Artikel 1 (uitwisseling van licenties en technische kennis) de Amerikaanse term "know how" onvertaald overneemt. Breznjews historisch bezoek aan de Bondsrepubliek heeft duidelijk bevestigd dat het Russische vredesoffensief, ook al vormen de Duitse Oostverdragen natuurlijk de politieke grondslag, vrijwel met een economische offensief is gelijk te stellen.

2. Desalniettemin geldt in de Russische optiek de groeiende samenwerking van de SU met de VS en West-Europa als een belangrijk onderdeel van het politieke streven naar vrede in de wereld. Concreter gezegd, uitbreiding van economische, wetenschappelijk-technologische en cultuurbanden tussen Oost en West wordt als de materiële basis van een op te richten Europees veiligheidssysteem noodzakelijk geacht. Dat alles is nog maar één bouwsteen van de gehele conceptie, waarvan het onwrikbare fundament wordt gevormd door de opvatting dat de "kameraadschappelijke samenwerking van de socialistische landen in het kader van het WP en Raad voor wederzijdse economische hulp (Comecon) op zich reeds een "belangrijke, voortdurende actieve factor voor de veiligheid in Europa" is. Door de eliminatie van de resten van de koude oorlog en de confrontatie-politiek en door het vastleggen van de status quo voltrekken zich op het gebied van de ontspanning in Europa op een breed front veranderingen in de verhoudingen tussen de Europese staten. Dit proces kan, naar wordt betoogd, leiden tot een radikale verandering in de historie van de Europese continent. Breznjews bezoeken en ontmoetingen en alle over-

eenkomsten die

eenkomsten die bereikt zijn hebben reeds hun doel bereikt voor wat betreft verbetering van het politieke klimaat in Europa. De propaganda varieert bij voorkeur op telkens weer "nieuwe historische etappes in de ontwikkeling van de betrekkingen", nieuwe mijlpalen. Uiteraard is de nieuwste toonaard daarbij aangepast aan een zorgvuldig gekweekte stemming van euforie. De succesvolle voorbesprekingen in Helsinki - de afgelopen weken hielden de 34 delegaties op het "thé des ambassadeurs" zich bezig met het formuleren van de mandaten der commissies - zullen besprekingen op hoog niveau mogelijk maken ter verdere uitbreiding van een houding van vreedzame coëxistentie in Europa. "Hoe bekend is het niet, schrijft de "Berliner zeitung", dat vrede en socialisme ondeelbaar zijn. Dit zit verweven in het karakter van de socialistische maatschappij en zijn ideologie. Daarom betekent het garanderen van de vrede voor socialistische staten geen taktische variant, maar een permanente taak. Thans heerst in Europa de meest gunstige voorwaarde voor een vredesgarantie, omdat de sterkste macht op dit continent het socialisme aanhangt". Verdere vooruitgang op de weg naar de vrede wordt ook door het Oostduitse blad rechtstreeks afhankelijk gesteld van de permanente versteviging van Comecon en WP : de gemeenschappelijke economische macht, de verenigde strijdkrachten en de coördinerende politiek van het socialisme zijn factoren die nog steeds de krachtsverhoudingen in Europa aan het veranderen zijn.

3. Wanneer de SU de uitbreiding van economische, wetenschappelijk-technische en culturele betrekkingen tussen Oost- en West-Europa als de materiële basis voor een op te richten Europees veiligheidssysteem (waarvoor de EVC de weg moet vrijmaken) beschouwt, zegt zij daarbij uit te gaan van een reeks objectieve factoren die deze samenwerking "onvermijdelijk" maken. Zo zou versteviging van de economische banden tussen de Europese landen een eis van de hedendaagse wetenschappelijk - technische revolutie zijn en worden ingegeven door de noodzaak de arbeidsdeling in Europa te intensiveren. Op basis van al-Europese economische samenwerking kan de ontwikkeling van West- en Oost-Europa worden versneld. De wetenschappelijk technische revolutie op wereldschaal vereist een vrijer internationaal economisch verkeer en schept voorwaarden voor een brede economische uitwisseling tussen de socialistische en kapitalistische landen. Mede gezien het feit dat de economische tegenstellingen tussen de VS en hun buitenlandse handelspartners verscherpen is een dergelijk verkeer voor de West-Europese landen nog meer noodzakelijk. In de tweede

lijk. In de tweede plaats zullen de West-Europese mogendheden, wanneer zij het economische verkeer met de landen van de Comecon aanzienlijk activeren, een waardige partner in de Europese socialistische landen aantreffen. De Comecon-landen zijn op economisch terrein de EEG ver vooruit op het gebied van de produktie van electro-energie, oliewinning, gaswinning, steenkoolproduktie, ijzererts winning en de staalproduktie. Als bijzonder aanlokkelijk moet ook het statistische getuigenis tellen dat het "gezamenlijke" industriële potentieel van West- en Europa ongeveer anderhalf maal zo groot is als het industriële potentieel van de VS. Bij tenietdoening van de economische kloof kan "Europa" de machtigste industriële regio ter wereld worden: degene die van een sterk Europa dromen behoeven dus bepaald niet ontmoedigd te zijn over vooruitzichten!

4. Voorts beschikt Europa, wanneer het als "één geheel" wordt beschouwd, over alle noodzakelijke soorten nuttige delfstoffen en is het in dit opzicht onafhankelijk van de wereldmarkt worden. Weliswaar is West-Europa, uitgezonderd voor ijzererts en steenkool, arm aan bodemschatten, maar voor de landen van de Comecon geldt dat zij voor alle belangrijkste soorten grondstoffen en brandstoffen een praktische volledige self-sufficiency kennen. Op het terrein van "geëxploreerde voorraden" delfstoffen hebben de Comecon-landen (men leze de SU) in de gehele wereld hun gelijke niet. Door een redelijke en wederzijds voordelige arbeidsdeling kan deze rijkdom aan grondstoffen en energiebronnen aan "geheel Europa" ten goede komen. Hier ziet men in wezen het politiek-economische lot van Europa zo hecht gekoppeld worden aan de ontsluiting van het ontwikkelingsland Siberië, dat men er zelfs een hefboom mee in handen tracht te krijgen om het concept van de Europese veiligheid ingang te doen vinden. Zoals bekend worden echter ook Amerikaanse en Japanse ondernemers aangespoord om een aandeel in de Siberische oliereserves te veroveren. Een van de meer strategische overwegingen van de Sowjets zou kunnen zijn Siberië tot een vitaal interessengebied van het industriële Westen te maken en zo aan de imperialistische Chinese aanspraak op anderhalf miljoen km² Siberisch grondgebied elke potentiële kiem van werkelijke dreiging te ontnemen.

5. Voorts beschikt men - weer vanuit de Russische invalshoek bezien - evenals in Oost-Europa ook in West-Europa over een groot aantal wetenschappelijk - technische kaders. Het is evenwel bekend

dat de West-Europese landen onder de "emigratie van intellect" naar de VS te lijden hebben. Specialisatie en samenwerking op het gebied van wetenschappelijk onderzoek in algemeen Europees kader zou voor elk land individueel uitermate kostenbesparend werken en tevens de algehele omvang van de wetenschappelijke resultaten vergroten. Bovendien is de grondslag voor dit soort economische samenwerking reeds gelegd. In het jaar 1970 waren tussen de Europese socialistische en kapitalistische landen al meer dan 80 langlopende handelsakkoorden van kracht, waarvan vele behalve in economische, ook in wetenschappelijk- technische samenwerking op bilaterale basis voorzien. Een goed voorbeeld voor de organisatie van al-Europese economische samenwerking bieden de handelsbetrekkingen en de wetenschappelijk- technische samenwerking tussen de SU en Frankrijk. De Russische ambassadeur in Bonn, Falin, heeft nu onlangs ook de Bondsrepubliek en de SU als "pioniers" van de economische samenwerking en als een voorbeeld voor andere landen geroemd. Daarnaast wordt de uitbreiding van de EEG met Engeland, Ierland en Denemarken, waarbij Engeland met behulp van Amerika naar een geprivilegieerde positie zal streven en de kleine landen hun zelfstandigheid en soevereiniteit zullen verliezen, als een verbreding van de kloof, die Europa in economische groeperingen verdeelt, opgevat. Wanneer zoals thans het streven gericht blijft op volledige economische en monetaire éénwording en op het door elke afzonderlijke lidstaat opgeven van soevereiniteit op economisch en politiek terrein, zal de verdere ontwikkeling van de EEG de uitbreiding van contacten tussen Oost en West slechts bemoeilijken en de kansen op de verwezenlijking van een effectief economisch verankerd Europees veiligheidssysteem verkleinen. De "werkelijke belangen van de Europese volkeren" zouden dan ook aanzienlijk beter gediend zijn met de oprichting van een al-Europees orgaan, dat zonder inbreuk te plegen op de soevereiniteit en de economische onafhankelijkheid van de afzonderlijke staten de ontwikkeling zou kunnen coördineren van de politieke, economische, wetenschappelijk- technische en culturele banden tussen alle Europese landen, onafhankelijk van hun maatschappelijk bestel. Wie niet samenwerkt met de SU, zo is de algemene ondertoon, ondermijnt de vredeskansen en berokkent bovendien nog schade aan zijn eigen nationale belangen.

6. Dit laatste geldt natuurlijk in nog sterkere mate voor communistisch China, dat zich tegenover Moskou's Europa-politiek met de

grootstmogelijke argwaan opstelt en niet zelden argumenten aandringt die de Westelijke zijde alert moeten maken. Wat overigens Moskou zijn Europa-politiek beoefent, wordt thans door Peking tegenover Japan beoefend: minder nadruk op het beeld van een agressief, militaristisch Japan en meer nadruk op de mogelijkheden van vreedzame samenwerking. Evenals de Russische strategie tegenover Europa is Chinese strategie om in technologisch opzicht van de hooggeïndustrialiseerde buurstaat als donorland gebruik te maken, maar deze in politiek en militair opzicht te neutraliseren. Dat de mogelijke ontwikkeling van de Japans-Russische samenwerking in Siberië de Chinese vorm van politiek oneerlijke concurrentie irriteert is reeds bleken uit toespelingen die met Chinese tegenmaatregelen dreigen.

7. Evenzeer als de ontwikkeling van de Chinese politiek onder druk staat van Moskou drukt de preoccupatie met maoïstisch China de Russische politiek een zwaar stempel. De Europese ontspanningspolitiek werd juist na de inval in Tsjechoslowakije, welke het revisionisme manu militari bestreed, in versneld tempo doorgevoerd. Een bijkomende maar belangrijke omstandigheid was dat Moskou de Chinese leiding ervan betichtte in 1968/69 openlijk "revisionistische activiteiten" in Tsjechoslowakije te hebben aangemoedigd. De inval maakte, wanneer men op de reacties let welke deze uitlokte op de Sowjet-filosofie die de inval moest rechtvaardigen, op China nog veel meer indruk dan het Westen, dat al vrij gauw wist te vergeten. Het is een gemeenplaats te stellen dat deze gebeurtenis de Chinese koers ingrijpend wijzigde en het isolement onaanvaardbaar maakte. Het is evenzeer een gemeenplaats te stellen dat de Russische politiek die nu jegens Europa in versneld tempo werd doorgevoerd zeker ten dele een anticipatie op te verwachten Chinese initiatieven was. Hetzelfde - een tegenzet tegen de Chinese diplomatie - getrouwens voor de lancering van het Moskouse concept van een Aziatisch veiligheidssysteem, waarvoor Moskou onlangs Kosygin naar Perzië en Podgorny naar Afghanistan heeft gestuurd. De snel groeiende "pragmatische" belangstelling van de Chinese leiders voor West-Europese zaken (o.m. werd de Chinese Volksrepubliek door de ministers van van West-Duitsland, Frankrijk en Engeland bezocht) werd in de Sowjet media herhaaldelijk als opportunistisch en anti-Sowjetgezind aan de kaak gesteld. Behalve dat de vestiging van normale diplomatieke betrekkingen tussen China en de meeste West-Europese staten, tevens

NATO-leden, nu van een leien dakje ging kwam het politieke feit naar voren dat China zich tegenover het streven naar de totstandkoming van een verenigd Europa en versterking van de EEG en zelfs (volgens "Mezjdunarodnaja Zjizn") tegenover het denkbeeld van een onafhankelijke nucleaire deterrent opmerkelijk positief ging opstellen, terwijl het Sowjetrussische project voor een Europese veiligheidsconferentie in Chinese ogen geen genade mocht vinden en getorpedeerd zou moeten worden. Ook met het Duits-Russische niet-aanvalsverdrag (1970) en het viermogendhedenakkoord inzake Berlijn (1971) toonde de Chinese leiding zich allerminst ingenomen.

8. Door Moskou werd de Chinese topleiding dan ook prompt "ontmaskerd" als een nieuwe bondgenoot van de zgn. reactionair-kapitalistische krachten in West-Europa, als tegenstander van veiligheid en samenwerking in de Europese regio en als verraders van de gemeenschappelijke belangen van het socialistische kamp. Op een Chinees krantenverslag van de NATO-ministerraad van december 1972, waarin WP en NATO over één kam werden geschoren, reageerde het Hongaarse partijblad met de beschuldiging dat de Chinezen "op infame wijze uitlatingen van NATO-kopstukken tegen de SU en de andere socialistische landen" hadden opgenomen. Met bijzonderveel argwaan wordt ook het MBFR-proces door Peking gevolgd. Hier zit naar Chinese opvatting bij de Sowjet slechts voor de West-Europeanen tot onnodige concessies te brengen en het Amerikaanse aandeel in de Europese defensie uit te schakelen. Zo wordt in alle geval gedemonstreerd dat Peking, dat niet in laatste instantie om zuiver propagandistische redenen dramatiseert, de aandacht van de wereld vraagt voor verhoogde Sowjet-militaire druk op de grens met China, welke uit de Europese ontwikkelingen zou voortvloeien. Merkwaardigerwijze is de overeenkomst tussen de Chinese en de Russische zienswijze dat men in beide gevallen een sterk Europa wenst, maar dan wel een dat volledig beantwoordt aan hun respectieve nationale veiligheidsbelangen en bijgevolg toch van volstrekt verschillende complexie.

9. De jongste zitting van het CC van de CPSU, dat zich zoals gezegd met het buitenlandse beleid bezighield, heeft in haar resolutie de volgende passage aan China gewijd: "De koppige strijd van de leiders van de Volksrepubliek China tegen de eenheid van de socialistische landen en de wereldwijde communistische beweging, tegen de inspanningen

van vredelievende staten en volkeren om te komen tot een vermindering van de internationale spanningen en Pekings anti-Sowjetkoers breng schade toe aan de zaak van de vrede en het internationale socialisme. Hieruit blijkt dat Moskou het nog steeds niet heeft afgeleerd China als de verloren zoon te behandelen, die zich thans weliswaar vervuld heeft, maar aan wiens adres nog onverminderd vermaningen kunnen worden gericht waarin nog steeds het ideaal van een ongebroken front o.l. Moskou doorklinkt. Het demonstratief hoewel absurd vasthouden aan voogdschap is een middel om de Maoïsten op te zadelen met het odium in de grote politiek zowel als op partijniveau voortdurend tegen de keer in te zijn. De haast die Moskou i.v.m. de anticipatie-dwang van à vis China met de Europese veiligheidsconferentie heeft is des te begrijpelijker wanneer bij een succesvol verloop China ofwel weer meer geïsoleerd komt te staan ofwel zal moeten inzien dat het de "historische ontwikkelingen" toch niet kan tegenhouden. Het benoemen van de factor China achter Russische concessies op het voorbereide ambassadeursberaad in Helsinki mag nogal populair-wetenschappelijk lijken, het is nochtans onmogelijk deze factor daarom weg te cijferen.

10. Op alle mogelijke wijzen, o.a. met "Conferenties van vertegenwoordigers van vredelievende naties" (Oslo, Brussel), die steeds weer de tussentijdse balans moeten opmaken van de vorderingen in de Moskouse Europa-politiek, zoekt Moskou te onderstrepen dat zich in Europa een duidelijke overgang voltrekt van de koude oorlog naar ontspanning, waarbij elke schakel - nu weer het bezoek van Brezjne aan Bonn - als een aanzienlijke bijdrage aan de versteviging van de "veiligheid op heel het Europese vasteland" wordt geduid. Temeer nu ook een bevredigende oplossing is gevonden voor het vraagstuk van "Verdrag van München" (1938), dat Tsjechoslowakije verplichtte het Sudetenland aan Hitlers Derde Rijk af te staan, zal Moskou des te bewuster de ontspanning met West-Europa (en de VS) als een onherroepelijk, niet omkeerbaar historisch gegeven willen operationaliseren conform het "vredesprogramma" van het XXIVe partijcongres. Moskou's "vredesoffensieven" zijn in het verleden allemaal op niets uitgeloopen dat wat thans evenwel wordt gevoerd draagt de kennelijke blijken van een beleid op lange termijn. Op een receptie op 21 mei jl. bij zijn bezoek aan Bonn verklaarde Brezjne: "Het streven van de volkeren naar veiligheid en samenwerking tussen de Europese staten komt hedendaags concreet tot uitdrukking in de voorbereiding van de algemene

Europese conferentie. De bedoeling is met collectieve inspanning een algemeen acceptabel betrouwbaar principesysteem uit te werken, dat zou helpen een waarlijk rustige toestand op ons continent tot stand te brengen en dat de Europeanen in staat zou stellen met vertrouwen de toekomst in te zien, niet voor jaren, maar voor een heel historisch tijdperk".

11 Alleen al het feit dat de Sowjets sinds de grensincidenten aan de Siberische Oessoeri in 1969 het verstandig gaan oordelen metterdaad de druk weg te nemen uit hun betrekkingen met het Westen wees voor de rivalen in Peking op een oorzakelijk verband. Dat Breznjew "een heel historisch tijdperk" nodig denkt te hebben voor de China-problematiek lijkt nogal simplistisch geconcludeerd, een grond van waarheid kan men er niet aan ontzeggen. In een redevoering uitgesproken tijdens een bezoek in augustus 1970 aan de Sowjet - republiek Kazachstan verklaarde Breznjew n.a.v. de ondertekening van het Duits-Russische niet-aanvalsverdrag, dat in het Westen beweerd werd dat de SU kennelijk de handen wilde vrijmaken om de druk op China te verhogen en dat "vele heren politici" op een botsing tussen de SU en China hoopten, maar waarin zij weleens bedrogen konden uitkomen: "Onze politiek inzake de betrekkingen met China is volstrekt duidelijk en in brede kring bekend. Wij beseffen goed dat de normalisatie van de betrekkingen tussen de SU en de Chinese Volksrepubliek aan de belangen van onze beide landen, de belangen van het socialistische wereldstelsel en de revolutionaire bevrijdingsbeweging en aan de belangen van de versteviging van de wereldvrede beantwoordt". Wellicht is met de normalisatie van de betrekkingen met China, omdat vooralsnog niemand zich er een voorstelling van kan maken (misschien vormde ex-maarschalk Lin Piao een uitzondering ?) inderdaad een heel historisch tijdperk gemoeid. Duidelijk is voorlopig dat de SU met mondiale politiek een constellatie tracht te bewerkstelligen, waarbij China uiteindelijk geen alternatief meer zal hebben. De détente-politiek jegens het Westen en met name West-Europa dient niet om middelen vrij te maken voor het creëren van gunstiger voorwaarden voor een militaire aanpak in het Oosten die immers volstrekt onwerkkelijk is. De détente-politiek dient veeleer een mondiaal proces op gang te brengen, in het kader waarvan ook China niets anders overblijft dan te buigen voor het "historische proces", waarvan de CPSU zich als gangmaker beschouwt en omtrent het Politburo-werk waarvoor in de CC- resolutie wordt gesteld dat het dient "om de wereld een blijven-

de vrede en de SU een betrouwbare veiligheid te verzekeren". Omtrent de aard van het Moskouse denkmodel voor een Aziatisch veiligheidssysteem tasten de Chinese leiders natuurlijk niet in het duister. Vandaar dat zij het evenals de Sowjets het als hun taak beschouwen "historische processen" in gang te zetten, waartegen de SU geen weer heeft. Wat Europa betreft, daar het terugschroeven van de Europese ontspanningspolitiek geen eenvoudige zaak lijkt, liggen zij misschien een slag achter.